

Most a BC2-n a sor...

Bliss bibliográfiai osztályozása új színekben

DOMSA Zsófia

Henry Evelyn Bliss bibliográfiai osztályozására a magyar szakirodalom igen kevés figyelmet fordít, ami nem csoda, hiszen a rendszert egy igen szűk használói körön és néhány jeles osztályozási szakemberen kívül a világon sem sokan ismerik. Az *Extensions and Corrections to the UDC* 1996 novemberében megjelent kötetében viszont arról olvashatunk, hogy az ETO továbbfejlesztésével és kiegészítésével foglalkozó szakemberek a matematika főosztályát – az „osztályozók rémálmának” is becézett tudományt – a Bliss-féle *Bibliographical Classification* 2. kiadásának segítségével dolgozták át. Ezen cikk megírásához tulajdonképpen ez adta az ötletet. Céлом az lenne, hogy a magyar könyvtári szakemberek figyelmét is felhívjam erre az izgalmas háttérű, megszületése óta sokat vitatott rendszerre. Bliss bibliográfiai osztályozása most ugyanis beigazolni látszik azt a kivételes hitet, melyet a továbbfejlesztésével folyamatosan foglalkozó osztályozók hosszú éveken át belevetettek.

Bliss bibliográfiai osztályozása, a rendszer alapjai*

A Bibliographic Classification (továbbiakban BC) kidolgozója Henry Evelyn Bliss (1870-1955), a neves amerikai osztályozó szakember volt. A BC magában foglalja s ötvözi megalkotójának széles körű tudományos, elméleti ismereteit és sokéves könyvtári, szakterületi tapasztalatait. Bliss szakrendszerének első változata 1935-ben jelent meg *A System of Bibliographic Classification* címmel, a teljes, négy kötetes kiadást 1940-1953 között publikálta. A *Bibliographic Classification* H.E. Bliss – a College of the City of New York munkatársaként folytatott – több éves rendszerező munkájának, az addig használatban lévő, összes osztályozási módszer beható tanulmányozásának, s a tudományfelosztással kapcsolatos problémák kiterjedt vizsgálatának eredménye. Ezt bizonyítják az

*A rendszert lapunk 1997. 4. számában ismertettük.

1929-ben megjelent *The Organization of Knowledge and System of the Sciences*, valamint az 1933-as kiadású *The Organization of Knowledge in Libraries* című művek, melyek a Bliss-féle osztályozási rendszer elvi alapjainak részletes kidolgozását foglalják magukban.

A BC tehát a bibliográfiai osztályozás történetében kialakult irányzatok közül az elsőhöz, azaz a tudományfelosztáson alapuló osztályozásokhoz tartozik, mivel a tudományt mint egészet a természetes logika segítségével elemezve, az emberi ismereteket osztályokra bontja és egy hierarchikus rendet épít fel. A BC megjelenésének idején azonban már a bibliográfiai osztályozások második nagy irányzata, a nyelvészeti iskola ért fejlődésének legerősebb szakaszába. A nyelvészeti iskola számára – a BC-vel ellentétben – mindig az egyedi információ fontos, függetlenül annak az egészhez való kapcsolódásától.

Azt azonban, hogy a BC – osztályozáselméleti jelentőségéhez és gyakorlati vívmányaihoz képest – viszonylag szűk alkalmazói körben terjedt el, nem a nyelvészeti iskola térhódítása indokolja. Megjelenésének idején ugyanis az Egyesült Államok legtöbb könyvtárában már a Dewey-féle *Decimal Classification*-t alkalmazták, Európában pedig – Angliától eltekintve – egyrészt nyelvi problémák, másrészt az ETO fokozatos elterjedése miatt nem használták Bliss rendszerét. Anglia kivétel ez alól, hiszen az angol főiskolai könyvtárakban már a 60-as évektől alkalmazták a BC rövidített változatát (*The Abridged Bliss Classification*, 1967), emellett a rendszer mindmáig tartó továbbfejlesztési munkálatainak központja is Angliában található.

A BC elterjedését leginkább a rendszer gyakorlati alkalmazásának problémái nehezítették meg. Az elvi szinten páratlan körültekintéssel megalapozott osztályozás jelzetele – bár ezen a téren is számos új, rendkívül jó megoldással él – összességében túl bonyolult ahhoz, hogy a kisebb vagy közepes nagyságú könyvtárak – esetleg nem elegendő osztályo-

zói ismerettel és gyakorlattal rendelkező – dolgozói megfelelő következetességgel tudják alkalmazni.

Bliss sokat vitatott rendszere – viszonylagos bonyolultsága, következetlensége ellenére is – az osztályozásban mind történeti-filozófiai, mind gyakorlati szempontból egyedülálló jelentőséggel bír. Ez magyarázza, hogy továbbfejlesztésével mindmáig az osztályozás világszerte elismert szakemberi foglalkoznak.

BC2 – az átdolgozott kiadás

A BC átdolgozásának munkálatai 1969-ben kezdődtek meg és azóta is folyamatosan tartanak. A revízió a BC főosztályai szerint halad (*1. táblázat*). Célja, hogy a BC egészére kiterjesztett facetta elemző módszerrel, azaz egy analitikus-szintetikus modell segítségével korszerűsítsék, a BC hibáit korrigálják. A munkálatokat *Jack Mills*, a neves angol osztályozó vezette a *Bliss Classification Association* támogatásával.

Az új kiadásban a főosztályok sorrendje az eredetiehez képest nem sokban változott. A rendszer mégis alapvető változáson ment keresztül. A revízió során ugyanis minden főosztályt alaposan megvizsgáltak, s az egyes témákat adott szempontok szerint elemezték. A végeredményül kapott kifejezéseket alapos munkával **facetták**ba, majd alosztásokba rendszereztek (array). A facetták sorrendje meghatározott és a Ranganathan-féle elvet követi, s emellett további összefüggéseket is figyelembe vesz. A szempontok sorrendje a következő: A tanulmány tárgya (figyelembe véve a célt és a végeredményt is), fajta, rész, birtokviszony, folyamat, működés, végrehajtó, hely, idő. A szemszögek vagy facetták sorrendje tehát eleve adott, s ezzel is megkönnyíti az alkalmazó munkáját és a következetlenségre sem ad lehetőséget, mint ahogy ez a BC1 – az eredeti rendszer – esetében gyakran előfordult.

1. táblázat
A főosztályok rendszere

BC1		BC2	
A	A tudomány általában, filozófia, logika, matematika, statisztika		A tudomány általában, filozófia, logika, matematika, statisztika
B	Fizika, mechanika		Fizika, elektronika, kommunikációs technológia
C	Kémia, kémiai technológia		Kémia, anyagtan
D	Csillagászat, geológia és földrajz		Csillagászat, geológia és földrajz
E	Biológia	E G	Biológia
F	Botanika		
G	Zoológia	GR GZ	Mezőgazdaság, állattenyésztés
H	Antropológia, orvostudomány		Antropológia, egészségügy
I	Pszichológia, pszichiátria		Pszichológia, pszichiátria
J	Nevelés, oktatás		Nevelés, oktatás
K	Társadalomtudományok, Szociológia, etnológia, etnográfia		Szociológia és társadalomföldrajz
LO	Történelem M Európa; N Amerika; O Ausztrália, Ázsia és Afrika		Történelem M Európa; N Amerika; O Ausztrália, Ázsia és Afrika
P	Vallás, teológia, etika		Vallás, etika, okkultizmus
Q	Alkalmazott tudományok; népjólét		Szociális ügyek, kriminológia
R	Politikai tudományok		Politika, közélet
S	Jogtudomány		Jogtudomány
T	Közgazdaság		Közgazdaságtan, management
U	Művészet általában; hasznos művészetek, technológia		Technológia
V	Szép művészetek, szórakoztató művészetek és szabadidő		Szép művészetek, szabadidő, zene
WY	Filológia; nyelv és irodalom W Nem indo-európai; X Indo-európai; Y Angol		Nyelv és irodalom W Nem indo-európai; X Indo-európai; Y Angol
Z	Könyvészet, Bibliográfia, Könyvtárak		Alternatív osztály a vallás számára

Az egyes főosztályok az adott tudományágat, a tudomány által vizsgált jelenségeket és a diszciplína integráltsági szintjét is figyelembe veszik. E tárgyalásmód tisztázza az egyes tudományágak egymással való kapcsolatát is. Minden főosztályon belül a következőes facetta elemzési elv érvényesül. Ez hangsúlyozottan a BC2 – az átdolgozott BC – alapköve, hiszen ez teszi a rendszert áttekinthetővé, logikussá és könnyen használhatóvá. A következetesség a jelzetalkotásban is megmutatkozik. A standard citation order, azaz az állandó kombinációs formula segítségével bonyolult, illetve összetett fogalmak jelzetei is viszonylag könnyen összeállíthatók.

A facetták sorrendje a fő táblázati fogalmak sorrendjével ellentétes irányú, azaz a táblázat legalján találjuk az elsőként idézett facettát. A jelzetalkotás során így a fő táblázat sorrendjével ellentétes irányban, alulról felfelé haladva választjuk ki a jelzetelemeket. Ez a módszer, bár bonyolultan hangzik, a gyakorlatban mégis hatékonynak és könnyen alkalmazhatónak bizonyult. A facettakombináció segítségével történő jelzetalkotás menetét a következő példán szeretném ismertetni:

Közjólét (Q) főosztály elemzési szempontjai, azaz facettáinak sorrendje:

A közjólét elvei és igazgatása	QA
Szociális munka	QD
Szociális ellátás	QE
Szociális biztonság	QF
Rászoruló és ügyek	QG/QM
Deviáns személyek	QN
Bűnözők	QO/QS

Az összetett jelzeten belül a facetták sorrendje a táblázat sorrendjével ellentétes irányú, azaz a táblázatban alulról felfelé haladva választjuk ki és kapcsoljuk össze a facetták jelzeteit.¹

Ez alapján például a *80 évet betöltött személyek gondozása* összetett fogalom a következőképpen írható

le: **QEQ** = gondozás (a szociális ellátás facettában az *eszközök* megközelítésben). **QLWQ** = nyolcvan évet betöltött személyek (a rászoruló facettáján velül, a *végeredmények* címszónál). Mivel a rászoruló indokolják a gondozást, a **QLWQ** jelzet követi a **QEQ** jelzet. A mindkét jelzetben szereplő, főosztályt jelölő **Q** elhagyható a második elemből, így a **QLW SEQ** *összetett jelzetet* kapjuk, ami tehát a 80 évet betöltött személyek gondozását jelöli. Az összetett jelzetalkotásra további példák a 2. táblázatban találhatók.)

A példa alapján tehát az azonos főosztályon belül két facetta-jelzet összekapcsolása során törölhető a főosztály betűje, két alosztás-jelzet összekapcsolásánál az azonos facetta jelzet is elhagyható. Ez nem zavarja meg a visszakeresést, hiszen a jelzetben az ábécé egy korábbi betűjéhez való visszatérés jelöli az új jelzet határát. Az így kapott, viszonylag tömör jelzeteket praktikus okokból, mechanikusan három betűnként tagolják. A jelzetelem egyértelműségét az is elősegíti, hogy csak nagybetűket, illetve 2-től 9-ig terjedően számjegyeket használ, összesen tehát 34 karakterből építkezik.

A BC2 különböző táblázatainak jelzetei is kombinálhatók egymással. Például az Oktatás **J** főosztályán belül a pályaválasztási útmutatók jelzete a **JKW**. A jogtudományi (**S**) pályákra vonatkozóan **JKW S** a pályaválasztási útmutatók jelzete. Adott esetben kapcsolhatunk egy fő táblázati betűt egy másik osztály facettájához, illetve két külön osztályból származó facetta is összekapcsolható egymással. Például az oktatás gazdasági kérdéseit a **JBH** jelöli, a munkabér ellenőrzést pedig a **TLS V** jelzet, így az oktatási munkabér ellenőrzését a **JBH TLS V** összetett jelzet azonosítja.

Az alternatív besorolásra már a BC1 is lehetőséget nyújtott. A BC2-ben igyekeztek ezt a módszert is következetesen alkalmazni.² Az alternatív besorolási hely az összetett jelzetalkotásban is szerepet játszhat. Így például a táblázat sorrendjét követve a **JK** Tananyag jelzete a már említett Oktatás főosz-

2. táblázat

Példák az összetett fogalmak jelzetalkotására

– *összetett fogalom*: örökbe fogadott gyermekek lelkigondozása

QEQV = lelkigondozás (a szociális ellátás facettából)

QLM = adoptált gyermekek (rászoruló személyek facettából)

QEQV + QLM = **QLM EQV** *összetett jelzet*

– *összetett fogalom*: Esettanulmány a szociális munkacsoportok tevékenységéről a vidéki csonkacsaládok körében

Q Közjólét (főosztály)

QBS Szociális munkacsoportok (QB „Szociális munkások” facettában)

QDL Esettanulmány (QD „Szociális munka” facettában)

QEH Szociális ellátás vidéken (QE „Szociális szolgáltatások” facettában)

QKT Csonka családok (QK „Szociális problémák, rászoruló személyek” facettában)

Összetett jelzet kombinációja: QKT: QEH: QDL: QBS

(Invertált jelzetalkotási formula alkalmazása – a táblázatban később következő facetta jelzete az összekapcsolásnál előre kerül)

Összetett jelzet: QKT EHD LBS

(a főtáblázati betű elhagyása, a jelzet három betűnkénti automatikus tagolása)

tályon belül, a tananyag facettában. A **JN** a Középiszkolai oktatás, az oktatás facettában, a **JY** pedig a Tananyag alternatív besorolási helyen a táblázat alján. A különböző megközelítések szerint a következő összetett jelzetek képezhetők: **JNK**, ha a középiskolai oktatásra vonatkoztatjuk a tananyag fogalmát és a tananyag facetta alternatív besorolási helye – **Y** – alapján: **JYA N**, ahol a besorolás alapja a tananyag, melyet a középiskolai oktatás minősít. Emellett a felhasználó igényei szerint lehetőség nyílik arra, hogy bizonyos fogalmakat, esetleg egész főosztályokat más főosztályok alá soroljunk be. (Például: A pedagógiai pszichológia **JE** jelzettel az Oktatás **J** főosztályán belül. Alternatív besorolása: **JYJ** a Pszichológia **I** főosztályban, illetve az orvostudomány **H** főosztályban, **HT/HW** Részek, szervek, rendszerek facettánál a rekeszizom jelzete **HWH X** a légzőszervrendszer alatt, alternatív besorolása pedig **HWP L** az emésztő szervrendszer alatt. Hasonlóképpen besorolhatjuk a zsidó filozófia **AIJ**, valamint az arab filozófia **AIK** jelzeteit közös alternatív besorolási helyre **ADJ/ADK** általá-

nos középkori filozófia facetta alatt). Szintén a rendszert alkalmazó könyvtár igényei szerint kitüntetett helyek hozhatók létre bizonyos országok, illetve nemzetségek (nemzetek?) szerint. Az alternatív besorolási lehetőségek a rendszert rugalmassá teszik, ami ezúttal nem a következetesség rovására történik.³

A Bliss által kidolgozott szisztematikus táblázatok köre szűkült, viszont használatuk az egész rendszerre kiterjed (3. táblázat). A kiegészítő táblázatok segítségével általános szempontokat vihetünk az osztályozásba. A számmal jelölt közös alosztások mindig elkülönülnek a jelzet többi tagjától.

A BC második kiadásában minden kötet megjelenését kiterjedt előkészítő munkálatok előzték meg. A munka során nemcsak a már említett facettaelemzést hajtották végre, hanem a rendszer szókincsét is ellenőrizték és kibővítették.⁴ Alapul az adott tudományág szakirodalmi szókincsét és az angol nemzeti bibliográfiát használták. Ennek eredményeképp a BC2 szókincsé jóval specializáltabb és kiterjedtebb az általában használt osztályozásoké-

3. táblázat
Kiegészítő – szisztematikus táblázatok

például:

1. kiegészítő táblázat: fogalmi és formai alosztások
(pl. beruházási tervezet 6CN, folyóirat 3G, válogató bibliográfia 5WC)
dokumentum által tárgyalt témák kapcsolata (pl. hatás 9J)
2. kiegészítő táblázat: földrajzi alosztások (pl. Oklahoma 8YJ)

Közös alosztások a jelzetalkotásban

1.
 - a Vallás P főosztályon belül PUC jelöli a Christian Science nevű amerikai szektát
 - ⇒ válogató bibliográfia a Christian Science-ről: PUC 5WC
 - ⇒ a Christian Science Oklahomában: PUC 8YJ
 - ⇒ az oklahomai Christian Science válogató bibliográfiája: PUC 8YJ 5WC
2.
 - Q9J TK *összetett fogalom*: a gazdasági források hatása a közjólétre
 - a Közjólét (Q) és a Gazdasági források (TK) közti kapcsolat jele: 9J

...al. A BC2 másik kiemelten nagy előnye az elterjedt rendszerekhez képest, hogy a felhasználó igényeit rugalmasan követve különböző specializációs szinteket állapít meg, tehát nem feltételezi, hogy az adott könyvtár az osztályozást teljes mélységében alkalmazza, még abban az esetben sem, ha gyűjteményében csak egy speciális tudományterület dokumentumai találhatóak meg.

Az egyes kötetekben az adott tudományág több szempontú meghatározása is megtalálható az osztályozással kapcsolatos gyakorlati tanácsok mellett. A szerkesztők mind a kötetekben olvasható bevezetők, mind a könyvtári szaklapokban megjelent publikációk segítségével szeretnék a BC2-t a szakma számára ismertté tenni.

A BC2 elterjedtsége és alkalmazási lehetőségei

Bliss bibliográfiai osztályozásának második, átdolgozott kiadása sem kapott igazán nagy teret a könyvtári alkalmazásban. Míg az eredeti változat

esetén ezt a tényt a rendszer helyenkénti következetlenségével és viszonylagos bonyolultságával magyarázhattuk, addig a BC2 esetében inkább külső tényezőkkel kell számolnunk. Az Egyesült Államok könyvtárai előnyben részesítik a Dewey féle *Decimal Classification*-t, valamint a Library of Congress osztályozási rendszerét. Ezen standard rendszerek alkalmazásában minden bizonnyal nagy szerepet játszik a már kialakult gyakorlat biztonsága, valamint a kényelmesség és egységességre való törekvés is. Ezek a szempontok éppúgy jelenthetnek előnyt, mint hátrányt. Az említett nagy rendszerek nem mindig érik el a specializáció kívánt szintjét, nem térnek ki az esetleges kombinációkra olyan alaposággal, mint a BC2, amely teljes, szisztematikus elérést biztosít a rendszer minden pontján. Ugyanakkor a BC2 alkalmazása nagyobb körülményt, szaktudást és következetességet kíván. A *Bliss Bibliographic Classification* második kiadásán dolgozó szakemberek éppen ezért vállalják a szaktanácsadást is a rendszer felhasználói számára. Erre elsősorban a rendszert alkalmazó angliai könyvtárak körében van szükség, Angliában ugyanis körülbelül

negyven egyetemi könyvtár és információs központ használja a BC2-t. Hogy miért nem hazájában, azaz az USA könyvtáraiban terjedt el a rendszer, s miért Európában kapott teret, minden bizonnyal a két kontinens eltérő osztályozási nézeteivel és elvárásaival magyarázható.⁵ Az amerikai felfogás szerint ugyanis az osztályozás elkülönül a katalógizálástól, míg az egyik csak a könyvekre, addig a másik csak a katalógusra vonatkozik. Az európai nézet szerint ezzel szemben az osztályozás egyaránt vonatkozik a dokumentumokra és az azokat nyilvántartó katalógusra. Az európai osztályozás a specializáció sokkal mélyebb szintjét követeli meg, szemben az amerikaival, ahol a feltárásban nem törekednek teljes részletezettségre, inkább nagy témakörök és betűrend segítségével rendszerezik a dokumentumokat. Az európai osztályozásban továbbá a bibliográfiai osztályozás filozófiai és logikai alapjai is hangsúlyozottabb szerepet kapnak. Mindezekből világosan kitűnik, hogy Bliss rendszere már eredeti változatát tekintve is inkább az európai elvárásoknak felelt meg. Könyvtári szakrendszerként való további elterjedését azonban a már említett tényezők erősen gátolják.

Mivel egy igen sok előnyös tulajdonsággal rendelkező osztályozási rendről van szó, fontos megemlíteni alkalmazásának egyéb lehetőségeit is. A BC2 ugyanis gazdag forrásnak bizonyult mind struktúrája, mind terminológiája szempontjából különböző tárgyú teauruszok elkészítésében.

Mivel a BC2 teljes szerkezete facettázott, azaz az analitikus-szintetikus modell elvén épül fel, alapszókinca és a fogalmak közti relációk könnyen átvehetők egy hasonló facettázott teaurusz kialakításakor. Két olyan esetről tudunk beszámolni, ahol a BC2 nemcsak a szókinca, hanem a teauruszok szerkezetének felépítésében forrásműként szerepelt. Az egyik a *DHSS-DATA* teaurusza, amely Anglia Egészségügyi és Társadalomvédelmi Minisztériumának Könyvtárában az adatbázisban való keresést segíti. A másik hasonló, a BC2-re alapozott

teaurusz, az *ECOT* az angliai felsőoktatási és munkavállalási tájékoztatójának adatbázisához csatlakozik.⁶

A BC2 iránt egyre inkább növekszik a szakma érdeklődése. Kis elterjedtsége ellenére gyakran említik az osztályozás különböző összefüggéseiben. Az Egyetemes Tizedes Osztályozás Konzorciuma a rendszer revideálási munkálatai közben a két legproblematisabb kérdés megoldásánál a BC2-re támaszkodott. Az osztályozók számára a matematika mindig is az egyik legnehezebben elemezhető tudományt jelentette. A matematika ugyanis az emberi agy terméke és a természettől leginkább elkülönítve tárgyalják. Ilyen szempontból a filozófiához hasonlít, eltér azonban konkrét logikai összefüggéseit és axiomatikus struktúráját tekintve. Az *Extension and Corrections to the UDC* 1996-os novemberi kiadásában⁷ a konzorcium arról, hogy a rendszer 51-es Matematika osztályát a BC2 teljes facettázott elvén a második kiadás 1993-ban megjelent Matematikát tárgyaló kötete alapján. (Nincsenek állítmányok!) Hasonló módon alakították át az ETO 61-es Orvostudomány osztályát is.

Bliss munkája messziről indult, a tudomány 19. századi filozófiai alapon való felosztásától a számítógépes technika világába. A *Bibliographical Classification* története lassan egy egész évszázadot ível át (Bliss ugyanis már 1908-ban nekilátott osztályozási rendszerének kidolgozásához). Osztályozástörténeti jelentősége nem is vitatható, de a gyakorlat terén csak az utóbbi években szerzett elismerést. Ennek ellenére a magyar szakirodalom a BC-ről szinte említést sem tesz. A Babiczky-féle egyetemi jegyzetben ugyan megtalálható Bliss osztályozási rendszerének rövid bemutatása, a BC2-ről már csak a külföldi szaklapokban olvashatunk. Ezt a hiányt elsősorban az indokolja, hogy a magyarországi osztályozási gyakorlatot az ETO „egyeduralma” miatt a BC nem befolyásolta. Az azonban, hogy az ETO átdolgozásánál a BC2 eredményeit alkalmazzák, méghozzá az egyik legnagyobb kihívást

jelentő főosztály esetében, már a magyar osztályozást is érintheti. Éppen ezért – és mindezekből eltekintve is – tartottam fontosnak a BC2 rövid bemutatását.

Ezek után kézenfekvő lenne felsorolni mindazon könyvtárak hosszú sorát, ahol a BC2 kötetei a lelkes érdeklődők rendelkezésére állnak. Ilyen listával azonban nem szolgálhatok. Tudomásom szerint ugyanis Magyarországon jelenleg nem található meg a BC átdolgozott változata. Ki tudja, talán érdemes lenne mostantól némi figyelmet szentelni ennek a csaknem hatvan esztendősi osztályozási újdonságnak.

Irodalom

1. THOMAS, Alan R.: *Bliss classification update*. 111.p.
2. THOMAS, Allan R.: *Blissful Beliefs: Henry Evelyn Bliss counsels on classification*. 20-21.p.
3. THOMAS, Alan R.: *Bliss classification update*. 114.p.
4. AITCHINSON, Jean: *A classification as a source for thesaurus: The bibliographic classification of H.E. Bliss as a source of thesaurus terms and structure* 160.p.
5. LANGRIDGE, Derek W.: *Alternative starting points in classification*. 8.p.
6. AITCHINSON, Jean: *A classification as a source for thesaurus: The bibliographic classification of H.E. Bliss as a source of thesaurus terms and structure* 171-179.p.
7. *Extensions and corrections to the UDC*. Vol.18. 1996. 15-17., 79.p.

Felhasznált irodalom

- AITCHINSON, Jean: *A classification as a source for thesaurus: The bibliographic classification of H.E. Bliss as a source of thesaurus terms and structure = J.Doc.* 42.vol. 1986. 3.no. 160-181.p.
- BABICZKY Béla: *Bevezetés a könyvtári osztályozás elméletébe és gyakorlatába*. Egyetemi jegyzet. Budapest : Tankönyvkiadó, 1975. 165-172.p.

BLISS, Henry Evelyn: *A system of bibliographic classification*. Second edition. New York : The H.W. Wilson Company, 1936. 343 p.

BLISS, Henry Evelyn: *The organization of knowledge in libraries*. Second edition. New York: The H.W.Wilson Company. 1939. XVI, 347 p.

BLISS, Henry Evelyn: *The organization of knowledge and the system of the sciences*. New York: Henry Holt and Company, cop. 1929. 433 p.

BLISS, Henry Evelyn: *A bibliographic classification. Extended by systematic auxiliary schedules for compositive specification and notation*. New York: The H.W. Wilson Company

1.vol. Introduction and anterior tables and systematic schedules and classes A-G. 1940. 615 p.

2.vol. Classes for H-K The human sciences. With introduction and index. 1947. 313 p.

3.vol. Classes for L-Z the special human studies: history of peoples and nations, religion, ethics, and special social studies, languages and literatures, bibliography and libraries. 1953. 84, [574] p.

4.vol. General index, combining the indexes of volume 1-3. 1953. 426 p.

The abridged Bliss classification. The bibliographic classification of Henry Evelyn Bliss revised for school libraries by the Bliss Classification Working Party. London : Special Library Association, 1969.

Extensions and corrections to the UDC. vol.18. 1996.

HORVÁTH Tibor: *A bibliográfiák funkcióiról = Bibliográfiái tanulmányok*. OSZK-KMK, 1978. 27-39.p.

LANGRIDGE, derek W.: *Alternative starting points in classification = Cat.Classif.Q.* 19.vol. 1995. 3/4.no. 7-15.p.

MALTBY, Arthur – GILL, Lindy: *The case for Bliss*. Subsequent development and revision of the BC. London : Bingley, Munich (etc.) : K.G. Saur, 1979. 51-76.p.

MILLS, Jack: *Attention please, for BC2! = Catalogue & Index*, 1976. 40.vol. 1-6.p.

MILLS, Jack: *Practice and theory in a general classification: The new Bliss classification = Universal Classification*. SK. 11. 1982. 69-78.p.

THOMAS, Alan: *Bliss regained: the second edition of the Bliss Bibliographic Classification = Wilson Libr. Bull.* 67.vol. 1993. 7.no. 56-57.p.

THOMAS, Alan R.: *Blissful Beliefs: Henry Evelyn Bliss counsels on classification = Cat.Classif.Q.* 19.vol. 1995. 3/4.vol. 17-22.p.

THOMAS, Alan R.: *Bliss classification update = Cat.Classif.Q.* 19.vol. 1995. 3/4.vol. 105-117.p.

Függelék

Bliss Classification

Az alábbi táblázat vázolja H.E. Bliss fejtegetéseit az osztályok, fogalmak és kifejezések egymással való kapcsolatára vonatkozóan, valamint a BC alapját képező hierarchikus rend szerkezetével kapcsolatban.

Az osztályozás elve	Meghatározása
Az osztályok kölcsönös összefüggésben állnak az általuk magukba foglalt fogalmakkal és a kifejezésekkel	Egyedi dolgok és események olyan közös tulajdonsággal bírnak, melyek egy bizonyos osztályhoz kötik őket. Az osztályt egy vagy több szó határozza meg. A kifejezéseket vagy osztályneveket a saját osztályukhoz, illetve fogalmaikhoz viszonyítjuk.
Az osztályozás menete	Az osztályozás során eseteket és osztályokat határozunk meg.
Az osztályok meghatározása	Az egyes osztályokat közös tulajdonságok és relációk alapján definiáljuk.
A kifejezések meghatározása	A kifejezések megkülönböztető érvényűek, használatuk következetes.
Az osztályok tartalma és teljessége	Egy osztály minden olyan dolgot magában foglal, mely valamilyen szempontból közös tulajdonságokkal bír (pl. a megnevezésük szempontjából).
Az osztályok csoportoktól való megkülönböztetése	Az osztály meghatározott és teljes. A csoport ezzel szemben nincs meghatározva és teljessége sem tökéletes. A csoportok lokálisak és átmenetiek, s lehetnek véletlenszerűek vagy szelektáló jellegűek.
Az osztályok fejlődése és befogadó képessége	Az osztályok új variációkkal, relációkkal vagy szempontokkal bővíthetők, fejleszthetők.
Valódi és természetes osztályok	A valódi és természetes osztályok közötti fogalmi összefüggés áll fenn. Az objektív valóságok kölcsönös összefüggésben állnak a szubjektív fogalmakkal.
Az osztályok felosztása, az alosztályok	Az osztályok további alosztályokra bonthatók. Az alosztályok elkülönítésének módszere a különbségek meghatározása és a specializálás.
A besorolás	Az evőkanalak és a teáskanalak például egyaránt a kanalakhoz sorolhatók be.
A specializáltság fokozatai	A helyes felosztás tükrözi a fokozatosságot és/vagy a specializációt.
A koordináció	Az azonos szinten lévő osztályok egymással mellérendelt viszonyban állnak.
Különböző osztályok alosztályai	Egy osztály egymás mellé rendelt alosztályai egymással szorosabb kapcsolatban állnak, mint egy másik osztály alosztályaival.
Általános (átfogó) jellegű osztályok	Bizonyos, elkülönített osztályok általános jellegű osztályokba (halmazokba) is tartozhatnak.
A generalizáció és specializáció (általánosítás és részletezés)	A generalizáció a szintézis módja, a specializáció pedig az analízis egy formája.
Szintézis	Az a logikai folyamat, amelynek során speciális témákat (fogalmakat, osztályokat) viszonyítunk általános témákhoz (fogalmakhoz, osztályokhoz)

Az osztályozás elve	Meghatározása
Kollokáció	Célirányos szintézis: egyes osztályokat valamilyen szándékkal, egy bizonyos cél érdekében összekapcsolunk.
Szisztematikus osztályozás	Az osztályozás olyan funkcionális, gyakorlati rendet határoz meg, melyben az osztályok és alosztályok logikai elvek és szellemi érdekek szerint viszonyulnak egymáshoz.
Osztályok sorozata	Az osztályozás az osztályok, illetve táblázatok rendezett listájának sorozatát adja.
Az osztályozás vázlata	Két vagy több koordinált osztály sorozata vízszintesen egymás mellett elhelyezve. Az alosztályok a táblázatban a főosztályok alatt helyezkednek el.
A keresztező osztályozás	A specializáció egyidejűleg több osztályra is kiterjedhet.
A vázlatok táblázatokká alakítása	A kétszeresen meghatározott, specializált alosztályok vertikális rendben ábrázolhatók.
Az elágazások	Két vagy több alosztály összekapcsolásánál elágazások jöhetnek létre. Számos hasonló elágazás keresztezhet bizonyos általános relációkat. Ezért gyakran lehetetlen ezeket a kapcsolatokat táblázatokká, vázlatokká redukálni. Mindez az osztályozást összetetté és bonyolulttá teszi, sőt előfordulhat, hogy rendszerré váló alakítását is megakadályozza.

KÖZÉRDEKŰ TÁJÉKOZTATÁS - AZ INTERNETRŐL. – Az ulmi Városi Könyvtár részletes tematikus menürendszerrel alakított ki, hogy használói akár tudományos, akár a mindennapok gyakorlatára vonatkozó kérdéseikre konkrét válaszokat találhassanak az Internet egyébként áttekinthetetlen anyagából. Bizonyos területeken egy-egy illetékes intézményhez továbbítják a kéréseket, pl. jogi ügyekben a saarbrückeni egyetemhez – de együttműködnek saját városuk egyetemével és szakfőiskolájával is. Maga a Városi Könyvtár is kidolgozta egy szakterület – a kommunális politika és urbanisztika – anyagát az Internetre. Helyi vonatkozású, terjedelmes szövegeket is hozzáférhetővé tesznek az Interneten, pl. egy ulmi polgár 500 évvel ezelőtti beszámolóját szentföldi utazásáról.
(DBI-Pressespiegel, 1998. febr.)